

Markéta Šichtařová: Přijde druhá vlna epidemie. A u nás to bude zlé. Konec EU? Ted' ne, přijde nová rána

- CZ24 News | 28. dubna 2020

ČESKO: Hospodářská krize začínala i bez koronaviru, stejně by tu dnes už byla, ale měla by jinou podobu. Byla by měkčí. Tohle umělé umrtvení ekonomiky průběh krize jednak urychlilo, jednak prohloubilo. Ani po rozvolnění omezujících opatření se nějaké prudké oživení ve tvaru písmene „V“ nejspíš nedostaví. Markéta Šichtařová očekává, že pandemii a její následky EU ještě ustojí a rozloží ji definitivně až něco příštího. Její drolení může začít v Itálii, kde dramaticky roste vlna euroskepticismu a blíží se úrovním, na jakých byla v Británii před osudovým referendem o Brexitu.

Premiér Andrej Babiš se pustil do exministra financí Miroslava Kalouska, že během krize 2008-9 nepomohla Nečasova vláda nikomu a po jeho vládě chce, aby pomáhala masívně, a to snad každému. Je to od opozičního politika pokrytectví, nebo při tehdejší krizi neexistovaly důvody pro pomoc živnostníkům a podnikatelům, kdežto teď ano?

Mezi krizí tehdy a teď existuje jeden naprosto zásadní rozdíl.

Tehdy šlo o vnější problémy, které se k nám přenesly a za které nikdo u nás nemohl.

Dneska jde o zákaz činnosti, zákaz provozu prodejen, paralýza zahraničního obchodu, znemožnění nakupování z rozhodnutí naší vlády.

Tehdy nešlo najít viníka. Šlo o objektivní okolnosti, které nikdo nemohl ovlivnit, takže také nikdo nemohl kompenzovat důsledky svého rozhodnutí. Dnes vláda rozhodnutím zastavila chod ekonomiky, způsobila konkrétním lidem konkrétní ztráty – jistě, že se bála o životy, jistě, že měla důvod ke svému jednání, ale ať tak či onak, lidé prostě byli poškozeni administrativním rozhodnutím. Všichni nesli ztráty ve jménu záchrany jistého počtu životů. My nevíme, zda se ty životy podařilo, či nepodařilo zachránit, zda ta opatření měla smysl, zda byla správná, či špatná – to se můžeme jen dohadovat, ale to není podstatné pro meritum věci. To spočívá v tom, že konkrétní subjekt, tedy vláda, nařídil ostatním, že v zájmu těchto životů musejí mít ztráty. A proto také je správné, aby jim tyto ztráty nyní kompenzoval.

Víte, že já jsem dlouhodobě proti dotacím, zásahům vlády do ekonomiky, přerozdělování. Jenomže tohle je spíš náprava předešlých zásahů než co jiného. Anulování a kompenzace předešlé regulace.

Nejmenší poslanecký subjekt STAN přišel s tvrzením, že schodek rozpočtu v době krize není zásadní. Návrh 300 miliard korun je prý málo na to, aby nastroval českou ekonomiku, táhl ji k růstu a aby ekonomika držela krok se sousedním Německem a Rakouskem. Měla by vláda utratit klidně 5 procent HDP, ale tak, aby ekonomika zůstala co nejméně porušená a připravená k restartu, jak požaduje ekonomický expert STAN Věslav Michalik?

To je několik věcí smíchaných dohromady.

Za prvé souhlasím, že pokud by schodek byl jen jednorázový v jednom roce a spojený s kompenzacemi toho, co vláda svou regulací spískala, není problém a klidně může být i větší.

Za druhé nesouhlasím s názorem, který z toho mezi řádky vyplývá, byť není takto natvrdo vyřčen, že na schodku obecně nezáleží a může se utrhnout ze řetězu i pro další roky. To je strašně nebezpečný omyl! Pokud by se náš dluh utrhl ze řetězu, skončili bychom jako Řecko. Vzpomeňte si, jak před pár lety nezaměstnanost v Řecku dosahovala 25 procent, pro mladé byla práce absolutně nedosažitelná, prudce vzrostl počet sebevražd, depresí... A všechno to začalo tím, že se Řecko předloužilo a pak začalo z předloužení bankrotovat. Kdo si zahrává s dluhem českého státu, zahrává si s tímtež.

Mimochodem, jen taková řečnická otázka: Zajímalo by mě, zda ti, kdo volali po ještě tvrdších opatřeních a ještě větším umrtvení ekonomiky v průběhu karantény, si uvědomovali, že na druhé misce vah je tenhle chronický rozvrat po řeckém vzoru...? Skoro si myslím, že ne.

Čtvrteční rozhodnutí soudu o zrušení čtyř opatření ministerstva zdravotnictví, která v souvislosti s koronavirovou pandemií omezila volný pohyb, maloobchod a služby, zřejmě přispěla k tomu, že vláda urychlila rozvolňování omezujících opatření, a tak s předpokládaným koncem nouzového stavu 25. května skončí omezení pro všechny druhy podnikání. Jaké budou pro zemi nejpalčivější důsledky těch deseti týdnů silně omezeného fungování české ekonomiky?

Vlastně jsme to nakousli už u minulé otázky. Jde o to, že nějaké prudké oživení ve tvaru písmene „V“ se nejspíš prostě nedostaví. Hospodářská krize začínala i bez koronaviru, stejně by tu dnes už byla, ale měla by jinou podobu. Byla by měkčí. Tohle umělé umrtvení ekonomiky průběh krize jednak urychlilo, jednak prohloubilo.

Takže výsledkem bude propouštění, ale to ve větší míře zaznamenáme teprve až v průběhu zhruba tří, čtyř měsíců, tyhle věci vždy mají zpoždění za prvotním impulsem. Dojde na krachy firem. Dojde k obrovskému nárůstu zadlužení země, které zvýší riziko, že se český stát do desetiletí nebude schopen financovat. Dojde k prudkému poklesu nejen úrokových sazeb, ale i výnosů u různých penzijních, podílových fondů a podobně. Tedy úspory, které lidé vložili do těchto fondů, začnou mizet, inflace a ztráty těchto fondů najednou požerou celoživotní úspory. Byty sice v nejbližších měsících lehce zlevní, ale z dlouhodobého hlediska příštích třeba deseti let se stanou ještě dražší a nedostupnější. To ještě víc zvýší sociální pnutí a rozevře nůžky ve společnosti...

Tohle všechno bude důsledek toho, že vláda se snaží „řešit“ pandemii tím způsobem, který zvolila, a kompenzovat její ekonomické následky naprosto chybnou hospodářskou politikou. Kdybych byla v pozici rozhodovat o hospodářské politice, místo současného přerozdělování bych volila pravý opak: Odbourání daní z příjmů. To by nechalo peníze těm, kdo jsou stále životaschopní, a ekonomiku by to ozdravilo.

Dá se podle obrovských návalů na testovacích místech při začátku plošného testování na koronavirus předpokládat, že se v lidech usadil strach z nákazy a že běžný život může být nadlouho ochromen a jen tak se do normálních kolejí nevrátí? Nebo čekáte, že lidem rychle otrne a třeba takové hospody se zase zaplní jako dřív?

Já myslím, že určité procento populace zůstane už na roky vyděšeno a třeba roušky budeme potkávat mnohem častěji, a to zcela dobrovolně nošené, i poté, co už bude povinnost jejich nošení odvolána.

Vedle toho většině obyvatel ale rychle otrne. Je to takový efekt teroristických úroků. Když došlo v Evropě k prvním, všichni z toho bylo na mrtvici. Když pak přišly další, média už o nich div že ani nepsala. S koronavirem to bude stejné.

Mimochodem, čím smrtelnější první vlna, tím imunizovanější obyvatelstvo, tedy tím mírnější druhá vlna epidemie. A nenechme se mýlit, to je definiční vlastnost pandemií, že chodí ve vlnách. Takže

proto, že první vlna u nás byla enormně mírná, přinesla jen zlomek úmrtí ve srovnání s běžnou sezónní chřipkou, o to silnější bude vlna druhá ve srovnání se státy jako Švédsko. Ale pozor: Protože v těchto zemích, kde byla silná první plná, ale mírnější zákazy, nejsou ještě lidé tak zpruzení, budou se nejspíš při druhé vlně chovat disciplinovaněji sami od sebe, dobrovolně. Zato u nás, pokud by opět měly nějaké zákazy přijít, budou rebelovat – a tím opravdu dojde k ohrožení většího než nezbytného počtu lidí.

Na čtvrtěční videokonferenci unijních lídrů byla stěžejní debata o dlouhodobém plánu podpory zasažených ekonomik. Zatímco lídři Itálie a Španělska volali po co největším objemu zvláštního fondu a poskytování přímých grantů vládám, severské země a Nizozemsko navrhovaly co největší využití příštího sedmiletého rozpočtu a poskytnutí půjček, které by tolik nezvýšily společný dluh. Je to tak, jak prohlásil francouzský prezident Emmanuel Macron, že Evropa nemá budoucnost, pokud se nedokáže shodnout na reakci na nynější výjimečnou situaci? Může se stát koronavirová pandemie pro EU v této podobě osudovou?

Ano, potenciálně se pandemie může stát pro Evropskou unii osudovou. Já si tedy spíš myslím, že tuhle ránu EU zatím ještě ustojí a rozloží ji definitivně až něco příštího, ale opatrně připouštím, že už teď by se mohla začít drolit. V Itálii totiž dost dramaticky roste vlna euroskepticismu a aktuálně se blíží úrovním, na jakých byla v Británii těsně před osudovým referendem o Brexitu...

Ale uznávám názor, že za vším v dějinách lze hledat jednu ze tří věcí: peníze, sex či náboženství. A právě ta první z nich, peníze, by se mohla stát osudovou pro EU: Itálie nemá daleko k bankrotu. Všichni víme, jak Evropskou unií otrásl bankrot Řecka, a to bylo Řecko proti Itálii malou ekonomikou. Pokud Itálie vážně zbankrotuje podobně jako Řecko, což nelze vyloučit, byl by to de facto konec EU, tedy minimálně v současné podobě.

Předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová, aby si nikoho nerozhněvala, k tomu řekla, že mezi granty a úvěry musí být rovnováha. Fond oživení bude dle jejího vyjádření úzce navázán na nový dlouhodobý rozpočet, Jeho výši by Evropská komise chtěla na příští dva až tři roky zvednout z dříve navrhovaných 1,1 procenta hrubého národního důchodu až ke dvěma procentům. Je únosné, aby členské země téměř zdvojnásobily svůj příspěvek do unijního rozpočtu a Brusel tak rozhodoval o čím dál větších objemech finančních prostředků?

Tak, že si něco myslí o ekonomice politička, která nejen že nemá ekonomické vzdělání, ale taky dokázala docela slušně „rozložit“ Bundeswehr, to bych asi nebrala moc vážně... Skoro horší je, že jiní to vážně brát budou a budou podle toho i jednat.